

INGENIOSUL HIDALG
DON QUIJOTE
DE LA MANCHA

Arturo Pérez-Reverte (n. 25.11.1951, Cartagena, Spania), romancier, ziarist, scenarist, este unul dintre cei mai importanți scriitori spanioli contemporani. Diplomat în jurnalism și științe politice, corespondent de război timp de 20 de ani (1973–1994) pentru cotidianul *Pueblo*, apoi pentru televiziunea spaniolă (TVE). Membru al Academiei Regale Spaniole din 12 iunie 2003. Debutează ca romancier în 1986. Operă amplă (22 de romane și câteva culegeri de nuvele, articole, scenarii), romane cvasipolițiste și istorice cu intrigă bogată și de o mare erudiție, propunându-și să recupereze, printre altele, Secolul de Aur, epocă definitorie, cu toate umbrele și luminile sale, pentru tot ce avea să însemne ulterior Spania (saga *El capitán Alatriste*, 7 vol., 1996–2011). Cărți traduse în românește: *Tangoul vechii gărzi*, *Tabloul flamand*, *Soarele de la Breda*, *Regina Sudului*, *Pictorul de război*, *Maestrul de scrimă*, *În numele sângelui nespurcat*, *Husarul*, *Harta sferică*, *Conspirația din Sevilla*, *Clubul Dumas sau Umbra lui Richelieu*, *Căpitanul Alatriste*, toate apărute la Editura Polirom între 2004 și 2015.

Sorin Mărculescu (n. 1936), poet, traducător, eseist, a tradus, printre alți numeroși autori spanioli, francezi, englezi, italieni, mari scriitori ai Secolului de Aur: Miguel de Cervantes, *Opere narative complete*, 4 vol. (*Galateea*, *Nuvela exemplare*, *Don Quijote de la Mancha*, *Muncile lui Persiles și ale Sigismundei*, Paralela 45, 2008–2009), Baltasar Gracián (opere complete, din care *Cărțile omului desăvârșit și Ascuțimea și arta ingeniozității*, Humanitas, 1994, 1998, și *Criticonul*, Univers, 1988).

MIGUEL DE CERVANTES

INGENIOSUL HIDALG
DON QUIJOTE
DE LA MANCHA

Nouă ediție
a Academiei Regale Spaniole
adaptată de
ARTURO PÉREZ-REVERTE

Traducere din spaniolă de
SORIN MĂRCULESCU

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Marieva Ionescu
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Radu Dobreci, Dan Dulgheru

Tipărit la Proeditură și Tipografie

Miguel de Cervantes

Don Quijote de la Mancha:

Edición de la Real Academia Española adaptada por Arturo Pérez-Reverte

© Real Academia Española, 2014

© De la adaptación y prólogo: Arturo Pérez-Reverte, 2014

© De la adaptación: Santillana Infantil y Juvenil, S. L., 2014

© HUMANITAS, 2016, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Cervantes Saavedra, Miguel de

Ingeniosul hidalg Don Quijote de la Mancha / Miguel de Cervantes;

ed., introd.: Arturo Pérez-Reverte; trad.: Sorin Mărculescu. –

Nouă ed. a Academiei Regale Spaniole / adapt. de Arturo Pérez-Reverte. –

București: Humanitas, 2016

ISBN 978-973-50-5350-5

I. Mărculescu, Sorin (trad.)

II. Pérez-Reverte, Arturo (ed.) (pref.) (adapt.)

821.134.2-311.3=135.1

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372 743 382; 0723 684 194

Stampă de Francisco de Goya la care s-a renunțat în cele din urmă în alegerea ilustrațiilor *Quijote*-lui academic de la 1780.

CUVÂNT ÎNAINTE
al editorului spaniol

Există numeroase ediții ale lui *Don Quijote* pentru uzul școlar și care constau în adaptări, antologii și rescrieri ale textului cervantin. Unele sunt întru totul recomandabile, dar, în cea mai mare parte, ele nu permit o lectură riguroasă, limpede și fără obstacole a tramei de bază care istorisește peripeția ingeniosului hidalg și a scutierului său. Și când se pune problema de a lucra în licee cu textul integral, digresiunile și povestirile intercalate perturbă deseori abordarea plăcută, eficace, pe care ar putea-o pretinde un instrument educativ sau o lectură simplă.

Acestui obiectiv îi răspunde ediția de față a *Ingeniosului hidalg don Quijote de la Mancha*, adaptată pentru uzul școlar de Academia Regală Spaniolă. În scopul de a înlesni o lectură fără întreruperi a tramei principale, s-au eliminat din textul original unele obstacole care ar putea-o îngreuna. Această muncă de toaletare, extrem de prudentă și calculată, acordă o atenție specială punctelor de sutură dintre paragrafele eliminate, pentru ca absența acestora să nu se observe într-o lectură convențională. Operația include renumerotarea și contopirea unor capitole, care în cea mai mare parte păstrează titlul original al episodului căruia îi aparțin. În fiecare caz s-a căutat să se respecte integritatea textului, episoadele fundamentale, tonul și structura generală a operei.

Prezenta ediție urmează cu extremă fidelitate textul original utilizat, și anume cel al admirabilei ediții tipărite de Ibarra și publicată de Academia Regală Spaniolă în 1780, operă grandioasă și motiv de mândrie al acestei Instituții. Se corectează, pentru a înlesni o lectură fluidă și a evita notele de subsol – unica notă e destinată să explice cine a fost Avellaneda – unii termeni poate

neclari pentru un cititor obișnuit și a căror semnificație nu se poate lesne deduce din context. S-au aplicat de asemenea regulile cuprinse în *Ortografía de la lengua española* din 2010. Aproape toate cuvintele adăugate, înlocuite sau actualizate – nu mai mult de o sută – provin din ediția lui Francisco Rico din 2004 și din *Vocabulario de Cervantes* de Carlos Fernández Gómez, publicat de Academia Regală în 1957.

Pentru această ediție* s-au ales aceleași frumoase caractere tipografice utilizate de Ibarra în cea din 1780. Cât privește ilustrațiile, în locul planșelor gravate de Salma și Carnicero, pe cât de frumoase, pe-atât de cunoscute, am preferat să publicăm interesantele desene originale, inedite până acum, din care provin acele planșe. E astfel inclus și cel realizat de tânărul pe atunci artist Francisco de Goya, desen care la vremea aceea nu a fost utilizat de Academie.

ARTURO PÉREZ-REVERTE
membru al Academiei Regale Spaniole

* Este vorba, desigur, despre ediția spaniolă (n. ed. rom.).

NOTA TRADUCĂTORULUI

O versiune redusă a *Ingeniosului hidalg Don Quijote de la Mancha* de Miguel de Cervantes (1547–1616) i-ar putea atrage și în România noi cititori pe care o ediție integrală i-ar descuraja. Cu această convingere, am realizat o traducere cât mai exactă a adaptării lui Arturo Pérez-Reverte, care prezintă avantajul de a păstra intacte întinsele fragmente cervantine reținute. Am pornit de la propria mea versiune din ediția Cervantes, *Opere narrative complete*, vol. 2/I și 2/II, *Don Quijote de la Mancha*, Editura Paralela 45, Pitești, 2009, altfel spus de la propriul meu „original secund“. Am respectat toate criteriile ediției academice spaniole, renunțând, ca și aceasta, la notele de subsol, cu excepția celei despre Avellaneda, căreia însă i-am adăugat trimiterea la ediția românească a apocrifului (*Falsul Don Quijote de la Mancha*, Paralela 45, 2011); cei doriți de informații suplimentare pot recurge la ediția integrală menționată mai sus; profitând de această reducere la scară (dar, mărturisesc, și cu speranța unei reeditări complete), am introdus câteva corecturi necesare în textul românesc; mi-am păstrat, în virtutea principiului „literalității expresive“, toate opțiunile de traducere în pertinența cărora continui să cred și care pot fi regăsite în detaliu în *Nota liminară* a ediției românești menționate: echivalarea unor nume proprii semnificative, precum, în primul rând, *Rușinante*, apoi *Moimițomițona*, *Spartașpilaro* ș.a., sau traducerea, iar nu echivalarea prin variante românești, a proverbelor etc.; pentru cele câteva expresii latinești am inserat traducerea în text, între paranteze drepte.

Conservarea firului narativ legat nemijlocit de evoluția celor două personaje legendare și mitificate, don Quijote și Sancho Panza, i-a impus adaptatorului spaniol (deci și traducătorului

român) eliminarea narațiilor intercalate, a unor episoade secundare și totodată a tuturor ecourilor acestora în trama principală: dar sacrificiul, fie el util, justificat și săvârșit cu deplin gust și măsură, tot sacrificiu rămâne; de-a lungul acestei *Trauerarbeit* comemorative, la cvadricentenarul urcării la cer a lui Miguel de Cervantes, chiar dacă scopul îi este o mai lesnicioasă și mai larg difuzată bucurie de lectură, incitând, poate, și la o savurare ulterioară a inegalabilului întreg, nu m-am putut împiedica să nu-mi repet, melancolic, versul final din *Nastratin Hogeia la Isarlık*: „Sfânt trup și hrană sieși, Hagí rupea din el“... Ca să nu mai spun că, pentru mine, îndatorat unei viziuni unamuniene, gustarea sau pregustarea oricărei pagini din vestea cea bună despre don Quijote și Sancho are o aură simili-euharistică. Nădăjduiesc să o simtă și noii cititori români atrași de această ediție *ad usum Delphini*.

SORIN MĂRCULESCU

Miguel de Cervantes Saavedra

CRONOLOGIE SUMARĂ

- 1547 – Miguel este botezat la 9 octombrie în parohia Santa María la Mayor, din Alcalá de Henares, fiind cel de-al patrulea copil al lui Rodrigo de Cervantes și al Leonorei de Cortinas.
- 1551 – Familia lui Rodrigo de Cervantes și a Leonorei de Cortinas se mută la Valladolid.
- 1566 – Familia Cervantes se mută la Madrid.
- 1568 – Studiază la Madrid cu umanistul Juan López de Hoyos. Acesta publică primele poezii ocazionale ale lui Cervantes.
- 1569 – Cervantes fuge din Spania, după un duel cu consecințe grave, și se refugiază la Roma. Stagiul în Italia, în serviciul cardinalului Giulio Acquaviva.
- 1570 – Se angajează în armată ca soldat pe galera Marquesa.
- 1571 – La 7 octombrie, în timp ce participă la bătălia navală de la Lepanto, e rănit la piept și la mâna stângă, al cărei uz și-l pierde („Ciungul de la Lepanto“).
- 1572 – La Neapole, în regimentul lui don Jorge de Figueroa, ia parte la campania navală a lui don Juan de Austria.
- 1575 – Întorcându-se în Spania, unde voia să solicite funcția de căpitan, galera Sol, pe care călătorea împreună cu fratele său Rodrigo, este capturată de corsarul Mamí Arnăutul la 26 septembrie, în largul coastei catalane. Cei doi sunt duși în robie în Alger.
- 1580 – La 19 septembrie este răscumpărat de călugării trinitari, după achitarea importantei sume de 500 de scuzi. Se întoarce la Madrid via Valencia.
- 1583 – 1587 – Îi sunt reprezentate câteva piese de teatru.
- 1584 – Din relația cu Ana Franca de Rojas i se naște o fiică, Isabel de Saavedra. La 12 decembrie se căsătorește cu doña Catalina de Salazar, descendentă a unei familii de mici nobili de țară din Esquivias.
- 1585 – Publică romanul pastoral de debut *La Galatea*.

- 1587 – Este numit comisar regal cu aprovizionarea, având misiunea de a strânge provizii pentru *Invincibila Armada*. Se mută cu familia la Sevilla.
- 1595 – Îndeplinește funcția de încasator de impozite în Andaluzia.
- 1597 – Este închis la Sevilla vreme de trei luni pentru datorii și nereguli în evidențele contabile ale Finanțelor Regale.
- 1603 – 1604 – Locuiește la Valladolid. Solicită privilegiul de tipărire a lui *Don Quijote*; îl obține la 26 septembrie 1604.
- 1605 – În ianuarie apare prima parte a lui *Don Quijote* în tipografia lui Juan de la Cuesta, din Madrid. În aprilie își vinde drepturile de autor librarului Francisco de Robles. E implicat într-un proces penal ca urmare a uciderii lui don Gaspar de Ezpeleta la poarta casei sale.
Se mută cu familia la Madrid.
- 1610 – După Martín de Riquer, ar fi făcut o călătorie la Barcelona.
- 1613 – Publică *Novelas ejemplares*.
- 1614 – Publică *El viaje del Parnaso*.
- 1615 – Publică *Don Quijote II* și *Ocho comedias y Ocho entremeses nunca representados*.
- 1616 – Termină *Los trabajos de Persiles y Sigismunda*.
Moare la Madrid, cel mai probabil la 22 aprilie, fiind înmormântat a doua zi, 23 aprilie, în mănăstirea Trinitarelor Desculțe, ordin călugăresc al cărui membru devenise cu puține zile în urmă.
- 1617 – Apare, postum, romanul *Los trabajos de Persiles y Sigismunda*.

Cronologie de
SORIN MĂRCULESCU

PRIMA PARTE
A INGENIOSULUI HIDALG
DON QUIJOTE DE LA MANCHA

CAPITOLUL 1

*Care vorbește despre condiția și îndeletnicirile
faimosului și viteazului hidalg don Quijote de la Mancha*

Într-un sat de prin La Mancha, al cărui nume nu voi să-l țin minte, trăia nu de mult un hidalg dintre cei cu lance-n rastel, pavază veche din piele, gloabă costelivă și ogar iute de picior. Rasol, mai mult cu vacă decât oaie, salăți de răcitură mai mereu seara, ofuri și stropșiri sâmbăta, linte vinerea, câte-un porumbel pe deasupra duminică îi înghițeau trei pătrimi din venituri. Restul i se ducea pe un pieptar din postav fin, pantaloni de catifea pentru sărbători, cu papuci din același material, iar în zilele de peste săptămână își ținea rangul cu o stofă cenușie dintre cele mai fine. În casă avea o jupâneasă ce trecea de patruzeci de ani și o nepoată ce n-ajungea la douăzeci, precum și un argat la fermă și pe-afară, care înșeua gloaba și mai apuca și cosorul. Vârsta hidalgului nostru bătea spre cincizeci de ani. Avea un fizic robust, uscățiv la trup, tras la față, mare matinal și prieten al vânătorii. Umblă vorba că purta numele de „Quijada“ sau „Quesada“, în această privință stăruind un dezacord printre autorii care scriu despre acest caz, deși prin coniecturi verosimile se dă de înțeles că îl chema „Quijana“. Dar lucrul e de mică însemnătate pentru povestea noastră: e de ajuns ca în istorisirea ei să nu ne-abatem cu nicio iotă de la adevăr.

Cată, așadar, să se știe că sus-numitul hidalg, în ceasurile lui de răgaz – și acestea erau cele mai numeroase de peste an –, se punea pe citit cărți cavalerești cu atâta patimă și plăcere, încât dăduse aproape detot uitării îndeletnicirea vânătorii și chiar chivernisirea averii sale: iar curiozitatea și sminteala îi ajunseră atât de departe într-acestea, încât își vându multe pogoane de pământ arabil ca să-și cumpere cărți cavalerești spre a le citi,

așa încât și le aduse-n casă pe mai toate câte puteau fi; dintre toate, niciunele nu i se păreau la fel de bune ca acelea pe care le alcătuisese vestitul Feliciano de Silva, deoarece limpezimea prozei sale și rostirile sale întortocheate i se păreau veritabile perle, mai cu seamă când ajungea să citească declarațiile de dragoste și scrisorile de provocare, unde în multe locuri găsea scris: „Rațiunea irațiunii făcute rațiunii mele îmi vlăguiește într-atâta rațiunea, încât cu deplină rațiune mă plâng de frumusețea voastră.“ Și la fel când citea: „Înaltele ceruri care divin divinitatea voastră cu stele v-o întăresc și vă fac a vă merita meritul meritat de înălțimea voastră...”

Cu astfel de raționamente și altele asemănătoare bietul cavalier își pierdea judecata și veghea nopțile ca să le priceapă și să le dezghioace tâlcul, pe care nici Aristotel însuși, dacă ar fi înviat fie și numai în acest scop, nu l-ar fi scos și priceput. Nu stătea prea bine cu rănile pe care le dăduse și primise don Belianís, deoarece își închipuia că, oricât de mari maiștri l-ar fi tratat, tot n-ar fi lipsit să aibă chipul și întreg trupul pline de cicatrici și de semne. Cu toate acestea, îl lăuda pe autorul lor pentru faptul că-și isprăvea cartea cu făgăduința acelei aventuri interminabile, așa încât deseori l-a cuprins dorința de a lua pana și a o isprăvi întocmai cum se făgăduiește acolo; și nu încapă îndoială că așa ar fi și făcut și chiar ar fi izbutit de nu l-ar fi împiedicat alte gânduri mai înalte și necurmte. Avu deseori dispute cu preotul din sat – bărbat doct, diplomat la Sigüenza – care anume fusese cel mai bun cavaler: Palmerín de Englitera sau Amadís de Gaula; dar meșterul Nicolás, bărbierul din aceeași așezare, zicea că niciunul dintre ei nu se apropia de cavalerul de Febus și, dacă era vorba să i se asemuiască cineva, acesta era don Galaor, fratele lui Amadís de Gaula, fiindcă avea un fel de a fi foarte potrivit la orice, nu era un cavaler sclifosit și nici atât de smiorcăit ca frate-său, cât despre vitejie, nu-i era nicidecum mai prejos.

În sfârșit, se cufundă atâta în lectura sa, încât își petrecea nopțile citind din zori până-n zori și zilele din scăpătat în scăpătat;

și astfel, de prea puțin dormit și de prea mult citit, creierul i se uscă într-atâta, încât ajunse a-și pierde judecata. Fantezia i se umplu de tot ce citea în cărți, atât de farmece, cât și de încâierări, bătălii, provocări, răni, declarații de dragoste, iubiri, chinuri și năstrușnicii imposibile; și gândul că toată acea mașinărie de născociri visate câte le citea era adevărată i se înfipse atât de tare în închipuire, încât pentru el nu se afla altă istorie mai sigură pe lume.

Ce mai, cu mințile detot duse, căzu în doaga celei mai ciudate idei la care a ajuns vreodată un nebun pe lumea asta, și anume i se păru nimerit și de trebuință, atât pentru sporirea onoarei sale, cât și pentru slujirea propriei sale țări, a se face cavaler rătăcitor și a o porni în lumea largă, cu armele și calul lui, ca să caute aventuri și să pună în lucrare tot ce citise el că săvârșeau cavalerii rătăcitori, îndreptând tot soiul de injustiții și aruncându-se în prilejuri și primejdii, prin care, duse la bun sfârșit, să dobândească nume și faimă veșnice. Bietul de el se și închipuia încoronat, prin vitejia brațului său, cel puțin împărat al Trebizondei; și așa, cu asemenea gânduri atât de plăcute, purtat de puternica desfătare pe care și-o găsea în ele, dădu zor să-și ducă la îndeplinire ceea ce-și dorea.

Și primul lucru pe care-l făcu fu să curețe niște arme care le aparținuseră străbunilor săi și care, mâncate de rugină și pline de mucezeală, zăceau de multe veacuri aruncate și uitate într-un cotlon. Le curăță și le drese cât putu mai bine; văzu însă că aveau o mare lipsă, și anume că nu aveau coif cu vizieră și bărbie, ci un simplu morion. Dar dibăcia lui găsi ce să pună-n loc, căci, din mucavale, înjgheba ceva ca o jumătate de coif care, îmbucut cu morionul, alcătuiau o părere de coif întreg. Drept e că, încercând dacă era trainic și dacă putea face față amenințării unei jungheturi, își scoase spada și-i dădu două lovituri și, din prima și în clipă, strică tot ce încropise într-o săptămână; și nu lipsi să-l nemulțumească ușurința cu care-l făcuse bucăți, dar, ca să se asigure împotriva unui asemenea risc, se apucă să-l înjghebeze

din nou, punându-i pe dinăuntru niște bare de fier, astfel încât rămase mulțumit de tăria lui și, fără a mai voi să-l pună iarăși la încercare, îl socoti și-l proclamă drept coif cu vizieră de cea mai bună calitate.

Merse apoi să-și vadă gloaba și, cu toate că avea mai multe javarturi reale decât realul sferturi și mai multe metehne decât calul lui Gonella, care *tantum pellis et ossa fuit* [era doar piele și os], i se păru că nici Bucefalul lui Alexandru, nici Babieca Cidului nu se ridicau la înălțimea lui. Patru zile îi trebuiră ca să-și imagineze ce nume să-i pună; deoarece – cum își zicea el în sinea lui – calul unui cavaler atât de vestit și care era și prin sine atât de bun nu era drept să rămână fără nume cunoscut; drept care se străduia să-l potrivească astfel încât să arate cine fusese înainte de-a fi al unui cavaler rătăcitor, precum și ce era atunci, căci era întru totul întemeiat ca, odată ce stăpânul său își schimba starea, să-și schimbe și el numele și să capete unul faimos și răsunător, cum i se cuvenea noului ordin și noii îndeletniciri pe care o și profesa; și așa, după multe nume pe care le ticlui, șterse și înlătură, adăugă, desfăcu și refăcu în memoria și-n închipuirea sa, în cele din urmă îi dădu prin cap să-l cheme „Rușinante“, nume, după cum i se părea, nobil, sonor și evocator pentru ceea ce fusese pe când era gloabă, înainte de ceea ce era acuma, și anume fruntea și cel dintâi printre toate gloabele de pe lume.

După ce-i dădu nume, și încă întru totul pe placul său, calului, vru să-și pună și sieși unul, și-n cugetarea aceasta mai zăbovi opt zile, la capătul cărora hotărî a se chema „don Quijote“: de unde – după cum s-a spus – autorii acestei istorii atât de adevărate au tras concluzia că, fără îndoială, îl chemase „Quijada“, iar nu „Quesada“, cum au vrut să afirme alții. Amintindu-și însă că viteazul Amadís nu se mulțumise a se chema, scurt, „Amadís“, ci-și adăugase numele regatului și patriei sale, ca să și-o facă faimoasă, și se chemă Amadís de Gaula, vru și el, ca bun cavaler, să-și adauge numele ei la al său și să se cheme „don Quijote de la Mancha“, făcându-și astfel, după opinia sa, foarte răspicat

cunoscute neamul și patria, pe care și-o și cinstea prin faptul că-și luase supranumele de la ea.

Așadar, curățându-și armele, înjghebându-și din morion coif cu vizieră, dându-i nume gloabei și confirmându-se și pe sine, se încredință că nu-i mai lipsea altceva decât să-și caute o doamnă de care să se îndrăgostească, întrucât cavalerul rătăcitor fără iubiri era pom fără frunze și fructe și trup fără suflet. Își zicea în sinea-i:

— Dacă eu, pentru răutățile păcatelor mele sau spre norocul meu cel bun, mă voi întâlni pe drum cu vreun uriaș, precum li se întâmplă îndeobște cavalerilor rătăcitori, și-l voi pune din prima izbitură la pământ sau îi voi despica trupul în jumătate sau, în sfârșit, dacă-l voi învinge și supune, nu va fi oare bine să am cui să-l trimit în dar, iar el să intre și să cadă-n genunchi în fața dulcii mele stăpâne și să spună cu glas umil și supus: „Eu, stăpână, sunt uriașul Caraculiambro, domn al Insulei Malindrana, pe care l-a învins într-o luptă în doi nicicând îndestul lăudatul don Quijote de la Mancha, poruncindu-mi să mă înfățișez domniei voastre, pentru ca înălțimea voastră să dispuneți de mine după cum vă este voia“?

O, cum se mai bucură bunul nostru cavaler după ce-și întocmi discursul acesta și încă mai vârtos când găsi cui să-i dea numele de doamnă a sa! Și fapt e, după cum se crede, că într-o așezare învecinată cu a lui trăia o tânără țarancă, tare plăcută la chip, de care fusese cândva îndrăgostit, deși, de bună seamă, ea niciodată nu știuse și nu bănuise. O chema Aldonza Lorenzo, și tocmai ei i se păru cu cale a-i da titlul de doamnă a gândurilor sale; și, căutându-i un nume care să nu distoneze prea mult de-al ei și care să bată și să ducă spre cel de prințesă și mare doamnă, hotărî să-i zică „Dulcinea din Toboso“, fiindcă era de fel din El Toboso: nume, după opinia lui, muzical, rar și evocator, ca toate celelalte pe care și le dăduse lui însuși și lucrurilor sale.

CAPITOLUL 2

*Care vorbește despre întâia plecare din baștina sa
întreprinsă de ingeniosul don Quijote*

O dată făcute, așadar, aceste pregătiri, nu vru a mai zăbovi să-și pună gândul în faptă, zorindu-l într-asta lipsa de care, după cum gândea el, avea parte lumea prin amânarea lui, date fiind jignirile pe care-avea de gând să le șteargă, nedreptățile pe care să le înlăture, injustițiile pe care să le remedieze, abuzurile pe care să le întoarcă spre bine și datoriile pe care să le plătească. Așa că, fără a-i împărtăși nimănui intenția sa și fără ca nimeni să-l vadă, într-o dimineață, înainte de ziuă, care era una din cele fierbinți ale lunii iulie, se înarmă cu toate armele sale, încâlecă pe Rușinante, punându-și rău întocmitul coif, își prinse pe braț pavăza, își apucă lancea și, pe poarta ascunsă a unei ogrăzi, ieși în câmp, cu nespus de mare mulțumire și bucurie dacă văzu cu câtă ușurință își făcuse începutul buneii dorințe. Dar abia se văzu în câmp, că-l asaltă un gând teribil, într-atâta, încât nu lipsi mult să-l facă a lăsa baltă isprava pornită; și anume, își aminti că nu fusese armat cavaler și că, potrivit legii cavaleriei, nu putea și nici nu trebuia să ridice armele împotriva niciunui cavaler și, chiar dacă ar fi fost, ar fi trebuit să poarte arme albe, în calitate de cavaler novice, fără deviză pe scut, până când avea să și-o câștige prin propria-i bravură. Gândurile acestea îl făcură să pregete în hotărârea sa; dar nebunia fiindu-i mai puternică decât orice altă rațiune, își puse-n cap să-l pună pe primul întâlnit a-l unge cavaler, urmându-i astfel pe mulți alții care procedaseră la fel, după cum citise el însuși în cărțile care-l aduseseră în asemenea hal. În ce privește armele albe, gândea să le curețe, de îndată ce va avea prilejul, atât de bine, încât să fie mai abitir decât o hermină; și astfel se potoli și-și continuă drumul, fără a urma altul decât cel voit de calul său, crezând că în asta stătea puterea aventurilor.

Pornind, aşadar, la drum, nou-nouţul nostru căutător de aventuri stătea de vorbă cu sine însuşi, zicându-şi:

— Cine oare se îndoieşte că-n vremurile viitoare, când va să iasă la lumină istoria adevărată a faptelor mele celor vestite, înţeleptul ce le va aşterne-n scris nu va pune, când va fi să ajungă a povesti această primă plecare a mea atât de matutină, în următorul chip: „Nici nu apucase a-şi întinde de-a binelea rubicondul Apolo buclele daurite ale frumoaselor lui plete pe faţa latului şi spaţiosului pământ şi nici nu salutaseră bine micuţele şi viu coloratele păsăruici pe limbile lor melodioase cu armonie suavă şi dulce ca mierea sosirea trandafiriei Aurore, care, părăsind patul moale al soţului gelos, li se arăta muritorilor prin uşile şi balcoanele orizontului manceg, când faimosul cavaler don Quijote de la Mancha, părăsindu-şi pufurile trândave, încălecă pe faimosu-i cal Ruşinante şi începu să bată străvechea şi cunoscuta câmpie a Montielului“.

Şi adevărat este că pe-acolo umbla. Şi-adăugă, zicând:

— Vârstă ferice şi ferice veac acela când ieşi-vor la lumină vestitele-mi fapte de vitejie, demne de gravat în bronzuri, de sculptat în marmuri şi de pictat pe tăblii, spre amintire în viitorime. O, tu, învăţatule vrăjitor, oricine-ai fi, căruia îi va fi dat să devină cronicarul acestei nemaîntâlnite istorii! Rogu-te nu cumva să-l uiţi pe bunu-mi Ruşinante, veşnic tovarăş al meu pe toate drumurile şi şleurile mele.

Apoi zicea iar, de parcă ar fi fost cu-adevărat îndrăgostit:

— O, prinţesă Dulcinea, doamnă a inimii acesteia robite! Mare jignire adusu-mi-ai când m-ai alungat şi respins cu neînduplecată şi aspră poruncă de-a nu mai apărea în faţa frumuseţii domniei tale. Imploru-te, doamnă, aminte a-ţi aduce de inima aceasta ţie supusă, ce-atâtea cazne pentru iubirea ta îndură.

Pe lângă acestea înşira şi alte extravagante, toate după tipicul celor pe care i le vârsaseră în cap cărţile lui, imitându-le cât îi stătea în putinţă felul de a vorbi. Astfel, mergea atât de încet,

iar soarele urca atât de repede și cu atâta dogoare, încât ar fi fost de ajuns a-i topi, de i-ar fi avut cât de cât, creierii.

Umblă aproape toată ziua aceea fără a i se întâmpla nimica vrednic de a fi povestit, fapt care-l exaspera, fiindcă ar fi vrut să întâlnească iute-iute pe cineva asupra căruia să-și încerce vitejia brațului său puternic. Sunt autori care zic că prima aventură ce i s-a întâmplat a fost cea din Puerto Lápice; alții zic că aceea cu morile de vânt; ce-am putut constata eu însă în cazul acesta și-am găsit scris și în analele La Manchei este că a mers atunci toată ziua și, pe înnoptate, gloaba lui și cu el s-au pomenit osteniți și morți de foame și, privind în toate zările ca să vadă dacă nu cumva se zărește vreun castel sau vreo târlă a unor cio-bani unde să se adăpostească și unde să-și poată alina marea nevoie, zări, nu departe de drumul pe care mergea, un han, și parcă ar fi zărit o stea ce-l îndruma nu spre porțile, ci spre pala-tele răscumpărării sale. Se așternu drumului cu mai mare zor și ajunse la el după ce se înnoptase.

Se nimeri ca în poartă să stea două femei tinerele, dintre cele zise *publice*, care se duceau la Sevilla cu niște catârgii ce găsiseră cu cale să poposească o zi acolo; și cum căutătorului nostru de aventuri tot ce gândea, vedea sau își imagina i se părea că e plăsmuit și se petrece după tipicul celor citite, de îndată ce zări hanul, și-l închipui ca pe un castel cu cele patru turnuri și turnulețele de-argint strălucitor, fără a-i lipsi podul mobil și șanțul adânc, cu toate acareturile descrise la asemenea castele. Se apropie de hanul care lui i se părea castel și, la o mică depărtare de el, trase de frâul lui Rușinante, așteptându-se ca printre creneluri să se-arate vreun pitic ca să dea de veste din trâmbiță că la castel sosea un cavaler. Văzând însă că se cam lăsau așteptați și că Rușinante se grăbea s-ajungă în grajd, se apropie de poarta hanului și le zări pe cele două fete deșănțate aflate acolo și care lui i se păreau două frumoase fecioare sau două grațioase dame ce se destindeau în fața porții castelului. Într-acestea, se întâmplă

că un porcar ce aduna din miriști o turmă de porci (căci așa se numesc, fără a-mi fi cu iertare) sună din corn, spre a-i aduna la semnalul lui, și pe loc don Quijote și-l reprezintă după dorința lui, ca fiind un pitic ce-i anunța sosirea; și, astfel, cu nemaipomenită mulțumire, se apropie de han și de dame, care, de cum văzură venind un bărbat înarmat în felul acela, ba și cu lance și pavăză, se pregăteau, pline de spaimă, să intre în han; dar don Quijote, ghicindu-le frica după fugă, își ridică viziera de mucava și, descoperindu-și chipul uscățiv și prăfuit, cu aer curtenitor și voce binevoitoare le zise:

— Înălțimile voastre n-aveți de ce fugi, nici a vă teme de vreo vexațiune, căci ordinului cavaleresc pe care-l profuez nu-i stă în obicei și nici nu-i șade bine a face nimănu-i una ca asta, cu atât mai puțin unor atât de sus-puse domnițe precum vă arată înfățișările domniilor voastre.

Fetele îl priveau și făceau ochii mari ca să-i deslușească fața pe care i-o acoperea viziera ponosită; dar când mi se mai și auziră numite domnițe, stare atât de străină meseriei lor, nu-și mai putură stăpâni râsul, încât don Quijote se simți până la urmă jignit și le zise:

— Bine le prinde modestia pe frumoase și mare stupiditate este râsul ce purcede dintr-o cauză minoră; nu v-o spun însă ca să vă intrigați ori să manifestați o pornire colerică, întrucât a mea nu-i alta decât a vă sluji.

Limbajul, neînțeles de către doamne, și făptura ciudată a cavalerului nostru le înteteau, lor, râsul și, lui, supărarea și s-ar fi ajuns și mai departe dacă n-ar fi ieșit în clipa aceea hangiul, om care, foarte gras fiind, era foarte pașnic, și care, văzând arătarea aceea contrafăcută, înarmată cu arme atât de desprecuate precum dârlogii, lancea, pavăza și platoșa, nu lipsi mult să se alătore domnițelor în felul de a-și vădi mulțumirea. Dar, la drept vorbind, temându-se de efectele atâtor armării, se hotărî să-i vorbească politicos, drept care îi spuse:

CUPRINS

<i>Cuvânt înainte de Arturo Pérez-Reverte</i>	7
<i>Nota traducătorului</i>	9
<i>Miguel de Cervantes Saavedra – Cronologie sumară</i>	11

PRIMA PARTE A INGENIOSULUI HIDALG DON QUIJOTE DE LA MANCHA

1. Care vorbește despre condiția și îndeletnicirile faimosului și viteazului hidalg don Quijote de la Mancha	17
2. Care vorbește despre întâia plecare din baștina sa întreprinsă de ingeniosul don Quijote	23
3. Unde se povestește chipul hazliu găsit de către don Quijote ca să fie armat cavaler	29
4. Despre cele întâmplate cavalerului nostru când plecă de la han	37
5. Unde continuă a se povesti necazul cavalerului nostru	44
6. Despre nostima și marea puricare pe care o făcură preotul și bărbierul în biblioteca ingeniosului nostru hidalg	49
7. Despre a doua plecare a bunului nostru cavaler don Quijote de la Mancha	55
8. Despre marele succes pe care viteazul don Quijote de la Mancha îl repurtă în spăimântătoarea și nemaînchipuita aventură cu morile de vânt, cu alte întâmplări vrednice de fericită aducere-aminte	61
9. Unde se încheie și ia sfârșit uluitoarea bătălie pe care o dădură cutezătorul vizcain și viteazul manceg	71
10. Despre ceea ce i s-a mai întâmplat lui don Quijote cu vizcainul	76

11. Unde se povestește nefericita aventură de care a dat don Quijote când dădu peste niște yanguezi haini 81
12. Despre cele întâmplăte ingeniosului hidalg în hanul pe care și-l închipuia castel 90
13. Unde continuă muncile pe care bravul don Quijote și scutierul său le-au avut de îndurat în hanul pe care, spre nenorocirea lor, îl credea castel 98
14. Unde se povestesc vorbele schimbate de către Sancho Panza cu stăpânul său, cu alte aventuri vrednice de-a fi povestite 107
15. Despre discernătoarele vorbe pe care le schimba Sancho cu stăpânul său și despre aventura ce li se întâmplă cu un cadavru 118
16. Despre nemaivăzuta și nemaiauzita aventură care cu mai puțin mică primejdie a fost săvârșită de un faimos cavaler pe lume . . . 126
17. Care vorbește despre bogata cucerire a coifului lui Mambrino, cu alte lucruri întâmplăte învincibilului nostru cavaler 137
18. Despre libertatea dăruită de către don Quijote multor nefericiți duși cu anasâna unde nu ar fi vrut să meargă 151
19. Care vorbește despre cele ce i s-au întâmplat viteazului cavaler don Quijote de la Mancha în Sierra Morena și despre faimoasa-i penitență 164
20. Unde continuă subțirile pe care, de îndrăgostit, le săvârșii don Quijote în Sierra Morena 180
21. Despre felul cum preotul și bărbierul și-au pus în aplicare planul, împreună cu alte lucruri vrednice de a fi povestite în această mare istorie 187
22. Care vorbește despre nostimul tertip găsit spre a-l scoate pe cavalerul nostru îndrăgostit din nespuse de aspra penitență la care se înhămasă 199
23. Despre savuroasele discuții care avură loc între don Quijote și Sancho Panza, scutierul său, împreună cu alte întâmplări . . . 210
24. Care vorbește despre cele întâmplăte la han întregii cete a lui don Quijote 220
25. Care vorbește despre curiosul discurs pe care îl ținu don Quijote despre arme și litere 227
26. Unde se vorbește despre ce s-a mai întâmplat în han și despre alte lucruri vrednice de a fi știute 233
27. Unde continuă nemaiauzitele peripeții de la han 240

28. În care se clarifică în cele din urmă dubiul despre coiful lui Mambрино și samar, cu alte aventuri petrecute	245
29. Despre notabila aventură a poterașilor și marea ferocitate a bunului nostru cavaler don Quijote	254
30. Despre felul ciudat în care a fost vrăjit don Quijote de la Mancha	263
31. Despre ciudata aventură a flagelanților	274

PARTEA A DOUA
A INGENIOSULUI HIDALG
DON QUIJOTE DE LA MANCHA

1. Despre cele discutate de către preot și bărbier cu don Quijote cu privire la boala sa	285
2. Care vorbește despre notabila gâlceavă pe care o avu Sancho Panza cu nepoata și jupâneasa lui don Quijote	290
3. Despre ridicola convorbire care avu loc între don Quijote, Sancho Panza și bacalaureatul Sansón Carrasco	295
4. Despre discernătoarea și hazlia convorbire care avu loc între Sancho Panza și nevasta lui, Teresa Panza	306
5. Despre ce i se întâmplă lui don Quijote cu nepoata și jupâneasa lui	311
6. Despre ceea ce se petrecu între don Quijote și scutierul său, împreună cu alte întâmplări	316
7. Unde se povestește ce i se întâmplă lui don Quijote ducându-se să o vadă pe doamna sa Dulcinea din Toboso	322
8. Unde se povestește ceea ce se va vedea în el	326
9. Unde se povestește iscusința cu care a știut Sancho să o farmece pe doamna Dulcinea	330
10. Despre ciudata aventură care i s-a întâmplat viteazului don Quijote cu carul sau harabaua „Curților Morții“	341
11. Despre ciudata aventură ce i s-a întâmplat viteazului don Quijote cu bravul Cavaler al Oglinzilor	347
12. Unde continuă aventura Cavalerului din Pădure, împreună cu colocviul ce avu loc între cei doi scutieri	354
13. Unde continuă aventura Cavalerului din Pădure	358
14. Unde se povestește și se face cunoscut cine erau Cavalerul Oglinzilor și scutierul său	371

15. Despre cele întâmplate lui don Quijote cu un cavaler discernător din La Mancha	374
16. Unde se arată punctul suprem și extrem în care ajunsese și putu ajunge nemaiauzitul curaj al lui don Quijote, cu fericit-încheiata aventură a leilor	378
17. În care se dă seamă despre marea aventură din peștera lui Montesinos, aflată în inima La Manchei	390
18. Unde se pornește aventura cea hazlie cu păpușarul și maimuța ghicitoare	395
19. Unde continuă nostima aventură cu păpușarul, cu alte lucruri într-adevăr foarte bune	402
20. Unde se dă seamă cine erau meșterul Pedro și maimuța lui	409
21. Despre faimoasa aventură cu barca fermecată	413
22. Despre ce i se întâmplă lui don Quijote cu o frumoasă vânătoriță	420
23. Care vorbește despre multe și mărețe lucruri	425
24. Despre răspunsul pe care i-l dădu don Quijote muștrătorului său, cu alte întâmplări grave și hazlii	432
25. Care povestește despre aflarea felului cum urma să fie dezvrăjită neasemuita Dulcineea din Toboso	445
26. Unde continuă înștiințarea pe care o primi don Quijote despre dezvrăjirea Dulcineei	451
27. Unde se povestește despre o epistolă pe care Sancho Panza i-a scris-o nevestei sale, Teresa Panza	455
28. Despre venirea lui Clampilemno, cu sfârșitul acestei întinse aventuri	460
29. Despre sfaturile pe care i le-a dat don Quijote lui Sancho Panza înainte de-a merge să-și guverneze Insula	469
30. Despre al doilea rând de sfaturi pe care i le-a dat don Quijote lui Sancho Panza	474
31. Cum a fost dus Sancho Panza la guvernământ și despre ciudata aventură ce i se întâmplă lui don Quijote	481
32. Despre felul cum a intrat marele Sancho Panza în posesia Insulei sale și despre chipul în care a început să guverneze	487
33. Unde se povestește mai departe cum se comporta Sancho în guvernarea sa	494
34. Despre cele întâmplate pajului care-i dusesese scrisoarea Teresei Panza, nevasta lui Sancho Panza	502

35. Despre propășirea guvernării lui Sancho Panza, cu alte asemenea evenimente de toată minunea	512
36. Unde se povestește despre scrisorile Teresei Panza către ducesă și către Sancho	516
37. Despre trudnicul sfârșit și capăt de care a avut parte guvernarea lui Sancho Panza	521
38. Care se ocupă de felul cum don Quijote și-a luat rămas-bun de la duce și de ceea ce i s-a întâmplat cu neobrăzata Altisidora	527
39. Care se ocupă de felul cum pe don Quijote îl cotropiră atâtea aventuri, încât nu-și dădeau răgaz una alteia	531
40. Despre cele întâmplute lui don Quijote în drum spre Barcelona	542
41. Despre ce i s-a întâmplat lui don Quijote la Barcelona	552
42. Despre alte lucruri ce nu se poate să nu fie povestite	555
43. Despre necazul care îl lovi pe Sancho Panza la vizitarea galerelor	559
44. Despre toate cele de care se minunau nespunând don Quijote și Sancho	562
45. Care se ocupă de ceea ce va vedea cine-l va citi sau va auzi cine-l va asculta citit	570
46. Despre hotărârea pe care o luă don Quijote de a se face păstor și de a trăi câmpenește	574
47. Despre porceasca aventură care i se întâmplă lui don Quijote . . .	578
48. Despre ceea ce li se întâmplă lui don Quijote și scutierului său Sancho pe drumul către satul lor	582
49. Despre felul cum ajunseră în satul lor don Quijote și Sancho . .	588
50. Despre semnele prevestitoare pe care le avu don Quijote la intrarea în satul său, dimpreună cu alte evenimente ce împodobesc această măreață istorie	593
51. Despre cum căzu la pat don Quijote, despre testamentul pe care-l făcu și moartea lui	599
<i>Lista ilustrațiilor</i>	<i>609</i>

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.